

Motion till riksdagen 2005/06:U7

av **Ulf Holm m.fl. (mp)**
med anledning av skr. 2005/06:85

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2005

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om vapenembargot mot Kina.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att EU:s medlemsländer skall kunna kritisera andra medlemsstater vid brott mot internationella överenskommelser.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om EU:s handelsavtal med Medelhavsländerna.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om EU:s handelsavtal om biståndet till Palestina.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om EU:s terrorlista.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om asyl- och visumfrågor.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om EU:s budget.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om EU:s energipolitik.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att verka för ökad öppenhet och insyn inom EU.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om bristen på handlingar på svenska till EU-nämnden.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om redovisningen av hur regeringen röstat i ministerrådet.

2 Inledning

Regeringen har sedvanligt inkommit med sin skrivelse till riksdagen om verksamheten i EU under föregående år. I skrivelsen listas stora och små frågor på

Fel! Okänt namn på

alla de områden som EU omfattar – från EU:s omfattande kemikalielagstiftning Reach via EU:s nya utvecklingspolitik till EU:s förbindelser med Venezuela.

Inför EU:s ministerrådsmöten sammanträder regeringen med riksdagens EU-nämnd för att informera och samråda om de olika ärenden som står på ministerrådets dagordning. Miljöpartiet de gröna har fortlöpande under året lämnat synpunkter på de förslag som varit uppe till diskussion samt på regeringens agerande kring dessa.

I denna motion kommer vi därför i princip inte att återkomma med våra eventuella invändningar kring regeringens agerande i avslutade frågor, i princip inte heller kring frågor som nyss varit eller är föremål för riksdagsbehandling. Istället inriktar vi oss främst på sakfrågor som inte är avslutade eller på regeringens övergripande inställning på vissa områden inom EU som vi bedömer vara viktiga och där vi inte delar regeringens inställning eller där vi menar att denna är otydlig.

3 Sakfrågor

3.1 Utrikesfrågor

Miljöpartiet har inget emot att EU samarbetar inom utrikespolitiken när enighet råder. Däremot vänder vi oss emot att EU helt övertar utrikespolitiken och genom majoritetsbeslut tvingar enskilda länder till ett visst agerande eller till tystnad. Vi ser med oro på att Sveriges utrikespolitik blivit lamare genom vårt medlemskap i EU.

Sålunda var det inte bara olyckligt utan oacceptabelt med den missriktade lojalitet som samtliga medlemsstater i EU visade Storbritannien i samband med den översyn av NPT-avtalet som ägde rum i New York 2005. På grund av EU-lojaliteten avkrävdes aldrig avrustning av Storbritannien, och landets långt framskridna uppgraderingar med nya kärnvapenstridspetsar kritiserades ej. Ingångna internationella avtal som alla medlemsstater ingår individuellt ska naturligtvis även fortsättningsvis behandlas nationellt, och därmed måste en medlemsstat inom EU kunna både kritisera och även stödja andra medlemsstater allt efter deras agerande i varje enskilt fall. Detta förhållningssätt bör regeringen verka för i kommande liknande situationer.

I sin skrivelse nämner regeringen att diskussionen om att häva EU:s vapenembargo mot Kina har avstannat. Vi anser att det finns all anledning att behålla vapenembargot. Man får inte glömma bort att Kina faktiskt är världens största diktatur, ett land där de mänskliga fri- och rättigheterna är inskränkta och där den övervägande majoriteten av världens dödsstraff verkställs. Vapenembargot är viktigt för att vi inte ska bidra till att diktaturen upprustar. Alltför stor hänsyn tas till de starka ekonomiska intressen som vill mildra kritiken mot Kina. Men ekonomiska hänsyn får inte gå före demokratiska hänsyn, och Sverige borde därför verka för att embargot vidmakthålls.

Sveriges handelspolitik styrs sedan vårt inträde av EU. Eftersom WTO-frågor – inklusive EU:s partnerskapsavtal – var föremål för näringsutskottets betänkande (2005/06:NU7 Svensk handelspolitik i WTO:s Doharunda) så sent som i höstas aktualiseras de inte i denna motion. Där behandlades dock inte EU:s handelsavtal med Medelhavsländerna. Till skillnad från de tidigare samarbetsavtalen, som innebär ett ensidigt marknadsöppnande från EU:s sida, förhandlar man nu om frihandel, dvs. ett ömsesidigt öppnande av ländernas marknader. Medelhavsländernas marknader har hittills i hög grad varit skyddade, och risken finns att dessa ännu inte är konkurrenskraftiga nog att stå emot yttre konkurrens, vilket kan leda till avindustrialisering och ökad arbetslöshet, vilket i sin tur ytterligare äventyrar stabiliteten i området. Vi menar därför att liberaliseringen av EU:s handel måste ske långsamt och i flera steg och att Medelhavsländerna måste få möjlighet att skydda sina industrier och sina jordbrukssektorer under en övergångstid.

Vi ser med oro på de tankegångar som finns inom EU om att skära ned på dess bistånd till Palestina. Samtidigt som det naturligtvis finns all anledning att utföra påtryckningar mot Hamas får detta inte leda till att Palestina isoleras och att ytterst det palestinska folket, som är i behov av ekonomiskt stöd, blir lidande.

Vi motsätter oss den militarisering av EU som äger rum, som redovisas i skrivelsen, och vi beklagar den faktiska eftersläpningen när det gäller att bygga upp de civila kapaciteter som det fattats beslut om. Detta utvecklar vi dock inte här utan hänvisar till den motion som vi lagt under allmänna motionstiden, *EU:s militarisering 2004/05:U319*.

3.2 Rättsliga frågor

Det senaste året har mycket skett inom EU när det gäller de rättsliga frågorna. Bland annat har många lagförslag klubbats med terroristbekämpningen som förevändning. Exempelvis har EU antagit regler om registrering och lagring av all trafikdata från mobiltelefonersamtal, sms, fasta telefoner och Internettrafik i mellan 6 och 24 månader.

Terrorismen är ett av vår tids gissel och måste naturligtvis bekämpas. Men rättssäkerheten och de mänskliga rättigheterna offras i terroristbekämpningens namn – då riskerar istället de åtgärderna som vidtas mot terrorism att bli kontraproduktiva. Det öppna samhället kan inte försvaras genom att stängas. Vi ser därför med oro på den antagna lagstiftning där rättssäkerhetsaspekter inte blivit tillgodosedda i tillräckligt stor utsträckning.

Vi menar bland annat att den terroriststämpling av personer och organisationer som sker idag i EU:s regi måste upphöra. Den eller de som har begått ett brott ska naturligtvis stå till svars och dömas för detta, men däremot inte behöva riskera att terroriststämplas på oklara grunder. Det finns idag ingen enhetlig definition av vad terrorism är, så risken för godtycke vid terroriststämpling är stor. Gränsen mellan vanliga brott och terroristbrott är luddig. Eftersom alla EU:s medlemsländer måste ge sitt godkännande för att en organisation ska sättas upp på listan innebär det att även Sverige medverkat till

Fel! Okänt namn på

detta. Norge meddelade i början av året att man skrotar terrorlistan. Detta vore ett exempel för Sverige att följa.

3.3 Asyl- och visumfrågor

Vi menar att EU:s restriktiva flyktingpolitik bygger upp högre murar mot omvärlden. Vi vill ha generösa asyl- och flyktingregler och vi motsätter oss därför en harmonisering till det sämre, med ökad restriktivitet, av EU:s asyl- och invandringspolitik.

Vi ser med oro på det aktuella EU-förslaget om höjda visumkostnader. Dessa ökade kostnader innebär de facto att det blir omöjligt för fattiga människor att kunna besöka länderna inom EU då kostnaderna för visum med det framlagda förslaget kan motsvara upp till en månadslön. Detta förslag måste regeringen motsätta sig.

3.4 EU:s långtidsbudget

Frågan om EU:s långtidsbudget 2007–2013 har varit en av EU:s största stridsfrågor under det gångna året. Ett beslut fattades slutligen vid EU-toppmötet i mitten av december 2005.

Vi välkomnar att Sverige vidhöll sin linje intill ett sent skede, men beklagar samtidigt att regeringen inte löpte linan ut och sade nej till budgeten. Vid EU-nämndens sista samråd om långtidsbudgeten ställde sig samtliga partier utom Miljöpartiet bakom förslaget på långtidsbudget för EU 2007–2013.

Miljöpartiet anser att EU:s budget ska minska och under inga omständigheter får den överstiga en procent av unionens BNI. Det är oacceptabelt att EU:s föråldrade och miljövidriga jordbrukspolitik fortfarande tillåts ta så stora summor i anspråk som den gör. Uppgörelsen, som samtliga partier utom Miljöpartiet ställt sig bakom, innebär nu att EU:s budget ökar istället för att minska, att Sverige fortsätter vara nettobetalare, att den kritiserade globaliseringsfonden inrättas och att skrivningarna om en översyn av budgeten är alldeles för luddiga. Det senare handlar i praktiken om jordbrukspolitiken där vi krävt en bantning.

För att undvika risken att EU:s nästa långtidsbudget återigen blir ett bakslag som cementerar EU i ett föråldrat tänkande menar vi att regeringen redan nu borde ta initiativ till en översyn av områden att skära ned på och/eller förändra inriktningen på. Detta bör göras i EU-sammanhang, men minst lika mycket gällande det egna arbetet hemmavid och tillsammans med likasinnade länder i EU-kretsen. Det är ett långsiktigt arbete och vi menar att detta ska påbörjas nu.

3.5 Jordbruk

EU:s jordbrukspolitik (Common Agriculture Policy) är, trots vissa reformer, omodern och bygger i stor utsträckning på målformuleringar från efterkrigstiden. Den skapar en överskottssituation på EU-marknaden, vilket leder till att överskott dumpas på världsmarknaden och därigenom slår ut jordbruksproduktion i fattiga länder. Miljöpartiet anser att jordbrukspolitiken ska nationaliseras. Så länge vi är medlemmar i EU är det osannolikt att det kravet är genomförbart, och innan det är möjligt vill vi verka för en jordbrukspolitik som är mer transparent och i linje med samhällets mål för jordbruket, inte minst vad det gäller miljöinriktning, ekologisk produktion och landsbygdsutveckling.

3.6 Fiske

EU:s fiskeripolitik måste utformas så att den verkligen blir långsiktigt hållbar, och försiktighetsprincipen måste tillämpas. Dessa behov måste väga tyngre än kortsiktiga ekonomiska vinster. Alla subventioner till EU:s fiskeflotta måste avskaffas, dessutom måste fångstrapporteringen och kontrollen förbättras. De avtal EU sluter med andra länder måste omförhandlas så att lokalbefolkningen i fattiga länder alltid ska ges företräde till fisket.

3.7 Miljö

Vi menar att de miljörelaterade frågorna inom EU för närvarande generellt sett blir alldeles för styvmoderligt behandlade. Ett tydligt exempel på detta är Lissabonstrategin där miljödimensionen (jämfört med den sociala dimensionen) fått stryka på foten för den ekonomiska. Ett annat exempel är EU:s kemikalielagstiftning Reach där kemikaliindustri lyckats urvattna förslaget. Vi ser dock med tillfredsställelse att regeringen i vissa frågor håller fanan högt i miljöfrågorna. Men dessa ansatser till trots menar vi att regeringen borde ta miljöarbetet inom EU på större allvar och driva frågorna med ökad kraft.

Förutom problemet med att regeringen driver miljöfrågorna för passivt finns det även andra miljörelaterade frågor där vi är oense med den linje regeringen driver. Ett exempel på detta är GMO-frågor, där vi menar att regeringen borde anta en mer restriktiv hållning i och med att EU-kommissionens tidigare moratorium mot godkännande av nya GMO-grödor upphävts. De nuvarande reglerna för märkning av produkter som består av, innehåller eller har framställts av GMO måste utökas till att även omfatta produkter som är framtagna med hjälp av GMO, men där mätbarheten gått förlorad.

Fel! Okänt namn på

3.8 Energifrågor

Under det gångna året har Iter, det projekt som syftar till att ta fram en detaljkonstruktion till en fusionsreaktor, varit aktuellt vid några ministerråd. I regeringens skrivelse om verksamheten i EU under 2005 omnämns dock inte Iter över huvud taget, och vi vill därför ta tillfället i akt och här särskilt uppmärksamma detta. Vi anser att de pengar som EU lägger ned på Iter är bortkastade och hade gjort mycket större nytta i förhållande till kostnaden om de istället hade investerats i forskning på förnybara energikällor.

Sedan årsboken skrevs har EU-kommissionen lagt fram en grönbok om EU:s energipolitik. Vår förhoppning är att regeringen med emfas verkar för att satsningen på förnybara källor, och vi menar att det inte är acceptabelt att satsningar på kärnkraft över huvud taget görs när ett så stort antal länder inom EU faktiskt inte ens använder sig av detta. I arbetet inför den kommande vitboken om energi, där frågorna kommer att konkretiseras ytterligare, bör Sverige verka för att denna utgår från vad som är långsiktigt ekologiskt hållbart, och det på ett sätt som är så bra som möjligt socialt och ekonomiskt, vilket inte är den inriktning som görs idag. Ytterligare satsning på konsumtionsminskning och effektiviseringar måste göras och subventioner till miljöskadlig energi som kol och kärnkraft måste helt avvecklas. De forskningsresurser som finns måste satsas på effektivisering och förnybara källor, inte på kärnkraft. Sverige måste vidare motsätta sig alla åtgärder som innebär utbyggnad eller fortsatt drift av kärnkraften. Samtidigt vill vi betona att EU inte på några som helst villkor får skaffa en gemensam energipolitik och att eventuella initiativ i den riktningen måste motarbetas.

3.9 Öppenhet och insyn

Frågor om öppenhet och insyn behandlas ytterst styvmoderligt och undanskynt i skrivelsen. Detta är förvånande eftersom just regeringen tidigare sagt sig verka för frågor om ökad öppenhet inom EU, och vi hoppas att detta inte är ett uttryck för att frågorna har prioriteras ned. Även om vissa måttliga steg har skett inom EU i riktning mot ökad öppenhet så återstår mycket att göra. Vi menar därför att det är av avgörande betydelse att de länder som önskar öppenhet inom EU med kraft verkar för detta. Vi vill därför att regeringen kraftfullt engagerar sig i arbetet för ökad öppenhet inom EU.

Som ett led i arbetet med ökad öppenhet borde även regeringen se över hur insynen och öppenheten inom EU-frågorna i Sverige kan öka. Det är till exempel inte acceptabelt att riksdagens EU-nämnd inte har tillgång till de handlingar som regeringen skickar till EU:s övriga medlemsländer inom ramen för exempelvis Coreper. Vid de tillfällen då regeringen skickar "Non papers" bör dessa sändas för kännedom till EU-nämnden.

3.10 EU:s framtid

EU:s framtid stod i blickfånget under det första halvåret ifjol, inte minst under den försommarvecka då folket i såväl Nederländerna som Frankrike i folkomröstningar röstade nej till förslaget till EU-konstitution. Vi är motståndare till den nya EU-konstitutionen. Även om den innehåller positiva inslag, såsom en utträdesparagraf, menar vi att nackdelarna överväger. EU-konstitutionen leder bland annat till ökad EU-militarisering, mer makt åt EU-systemen och fördragsfäster en viss inriktning på vissa politiska sakområden, som i stället borde vara föremål för ett löpande politiskt arbete.

Våra synpunkter på EU:s framtid lämnas i en ännu icke behandlad motion från allmänna motionstiden (2005/06:K429) och vi upprepar dem därför inte i denna motion.

4 EU-nämnden

Miljöpartiet menar att EU-nämnden, det organ i riksdagen som samråder med och informeras av regeringens ministrar inför kommande ministermöten, borde läggas ned och att istället riksdagens olika fackorgan, som besitter sakkunskapen på sitt område, skulle utgöra motsvarande instans inom sina respektive områden. Detta skulle innebära ett mer kvalificerat förfarande och dessutom stärka riksdagen gentemot regeringen, och därmed den demokratiska förankringen av EU-frågorna. Vi menar dessutom att arbetet med EU-frågor måste bli mer öppet, och så länge EU-nämnden finns kvar ska dess möten vara offentliga. Då frågan om EU-frågornas organisation för närvarande är uppe till översyn i och med den pågående allmänna översynen av riksdagens arbetsformer avstår vi dock från att i detta sammanhang yrka på detta.

Vi vill dock i detta sammanhang ta tillfället i akt och betona att det inte är godtagbart att det material som tillsänds EU-nämnden inför kommande ministerrådsmöten i så stor utsträckning är enbart på engelska eller franska. Vi menar att detta är oacceptabelt, inte minst ur demokratisk synvinkel. Språkkunskaper ska inte utgöra ett kriterium för möjligheten att vara folkvald. Även för den som behärskar engelska i någorlunda hög grad utgör de enorma textmassorna en svårighet, då det till största del handlar om ett komplicerat och rättsligt språk där det är viktigt att man även kan förstå detaljerna för att korrekt kunna bedöma de frågeställningar som behandlas.

Vi inser naturligtvis att det inte är regeringen som kan lastas för EU:s otillräcklighet på området, men efterlyser ett mer aktivt agerande från regeringens sida för att åtgärda problemet eftersom dagens situation inte är tillfredsställande.

Fel! Okänt namn på

5 Skrivelsens utformning

Miljöpartiet välkomnar att regeringen i detta års skrivelse i en bilaga redogör för i vilka frågor Sverige har röstat nej och lagt ned sina röster i ministerrådet samt att man även kortfattat redogör för varför detta har skett. Vi hoppas att denna redogörelse kan utvecklas ytterligare, till exempel bör det tydligt framgå om det varit i omröstningar gällande enhällighet, kvalificerad majoritet eller enkel majoritet, samt vilken praktisk effekt Sveriges agerande haft.

Stockholm den 24 mars 2006

Ulf Holm (mp)

Lotta Hedström (mp)

Leif Björnlod (mp)

Gustav Fridolin (mp)